N:o 1.

Ank. till Riksd. kansli den 24 januari 1895, kl. 1 e. m.

Memorial, med de till innevarande Riksdag afgifna berättelser dels af fullmägtige i riksgäldskontoret angående riksgäldskontorets ställning och förvaltning samt dels af fullmägtige i riksbanken och riksgäldskontoret angående det dem lemnade uppdraget i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af nya byggnader för Riksdagen och riksbanken.

Statsutskottet, som fått emottaga såväl den af fullmägtige i riksgäldskontoret, enligt 72 § af det för detta verk senast utfärdade reglemente, till Riksdagen afgifna berättelse angående riksgäldskontorets ställning och förvaltning för den tid, som förflutit sedan fullmägtiges berättelse till senaste lagtima Riksdag afgafs, som äfven en af fullmägtige i riksbanken och riksgäldskontoret gemensamt till statsutskottet afgifven berättelse angående utförandet af det fullmägtige meddelade uppdraget i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af nya byggnader för Riksdagen och riksbanken, får härmed till Riksdagens kännedom aflemna samma berättelser; och komma utlåtanden häröfver att framdeles under riksdagens lopp i behörig ordning afgifvas.

Stockholm den 24 januari 1895.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Fullmägtiges i riksgäldskontoret berättelse till 1895 års Riksdag.

Enligt § 72 af det vid sistlidne års riksdag för riksgäldskontoret utfärdade reglemente åligger det fullmägtige i nämnda kontor att till innevarande års Riksdag afgifva berättelse för den tid, som förflutit, sedan fullmägtiges berättelse till 1894 års Riksdag afgafs, hvilket fullmägtige härmed gå att fullgöra.

Som riksgäldskontorets hufvudbok för år 1894 ännu ej kunnat till fullo afslutas, få fullmägtige erinra, att en del i denna berättelse förekommande siffror vid bokslutet kunna komma att undergå någon förändring.

Riksgäldskontorets skulder.

(1894 års reglemente §§ 2—3.)

Enligt riksgäldskontorets hufvudbok för år 1893 utgjordes kontorets skulder vid samma års slut af:

oguldna kapitalbeloppet af 1860, 1878, 1880, 1886, 1887, 1888 och 1890 årens fonderade lån	kronor	271,470,601: 60.
depositioner	„	151,014: —
1891 års utländska tillfälliga lån	„	7,200,000: —
upptagna inhemska „ „	„	2,250,000: —
samt diverse skulder	„	1,277,531: 22.
eller tillhopa *kapital*skuld	kronor	282,349,146: 82
hvartill kom beloppet af några ränteposter	„	17,133: 33.
Summa skulder vid 1893 års slut	kronor	282,366,280: 15.

Den *fonderade* skulden har, på sätt här nedan kommer att närmare visas, under år 1894 genom försäljning af obligationer ökats med		kronor	23,235,000: —
men minskats genom amortering med	kr. 2,260,561: 87		
och genom konvertering med	„ 6,493,652: 80	„	8,754,214: 67
i följd hvaraf denna skuld i dess helhet under året ökats med		kronor	14,480,785: 33.
Då den fonderade skulden vid årets början, såsom ofvan nämnts, uppgick till		„	271,470,601: 60
samt under året ökats med nyssnämnda		„	14,480,785: 33
utgjorde alltså den fonderade skulden vid 1894 års slut		kronor	285,951,386: 93
Riksgäldskontorets under år 1891 upptagna tillfälliga lån utgör fortfarande		„	7,200,000: —
Under år 1893 hade riksgäldskontoret upptagit *inhemska tillfälliga lån* å 2,250,000 kronor, som under år 1894 ökats med 150,000 kronor och således vid samma års slut uppgingo till		„	2,400,000: —
Depositionerna, eller det s. k. gamla 5-procentlånet (ouppsägbara skulder till Södertelje stads kyrka och skepparesocieteten i Stockholm) samt Göta kanals reparationsfond, hafva under året icke undergått någon förändring och utgöra		„	151,014: —
Diverse skulder hafva, på sätt bilagan till denna berättelse i detalj utvisar, ökats med 558,326 kronor 32 öre till		„	1,835,857: 54.
Summa *kapital*skuld vid 1894 års slut (de inom linien förda skulderna icke beräknade)		kronor	297,538,258: 47
hvartill kommer någon upplupen ränta, hvilken tills vidare utbalanseras med samma belopp som motsvarande räntepost i nästföregående år		„	17,133: 33
Summa skulder vid 1894 års slut		kronor	297,555,391: 80.
Transport		kronor	297,555,391: 80.

Transport	kronor	297,555,391: 80
Då skulderna vid årets början, såsom ofvan blifvit omförmäldt, utgjorde	„	282,366,280: 15
hafva alltså riksgäldskontorets samtliga skulder under år 1894 ökats med	kronor	15,189,111: 65.
För bedömande af riksgäldskontorets verkliga skuldsumma bör från beloppet af kontorets skulder vid 1894 års slut,	kronor	297,555,391: 80.
dragas beloppet af kontorets vid samma tid egande fordringar och öfriga tillgångar, deri inbegripen fordran hos konsortiet för öfvertagande af 1894 års lån	„	87,966,793: 52
hvarefter återstår en skuld af	kronor	209,588,598: 28.
Motsvarande belopp utgjorde vid årets början	„	205,258,551: 27
utvisande dessa siffror en ökning under 1894 i riksgäldskontorets verkliga skuldsumma af	kronor	4,330,047: 01.

Riksgäldskontorets *inom linien balanserade* skulder hafva under år 1894 ej undergått någon förändring. De utgöra 33,254,314 kronor 4 öre.

1894 års ränte- och amorteringsanslag för de fonderade lånen hafva utgjort:

för 1860 års premielån	kronor	293,000: —
„ 1878 „ lån	„	926,541: 36.
„ 1880 „ „	„	5,575,680: —
„ 1886 „ „	„	2,303,058: 89.
„ 1887 „ „	„	1,108,120: 40.
„ 1888 „ „	„	800,000: —
„ 1890 „ „	„	1,510,558: 89.
Summa	kronor	12,516,959: 54.
Härtill bör läggas *dels* anslag till ränta för år 1894 å 1891 års tillfälliga lån	„	288,000: —
dels anslag för extra amortering af statsskulden enligt 1894 års reglemente § 3	„	85,333: 33.
Summa anslag år 1894 till ränta och amortering å statsskulden	kronor	12,890,292: 87.

Genom dels fortsatta annuitetsbetalningar i enlighet med fastställda amorteringar, dels konvertering, dels försäljning af obligationer har riksgäldskontorets kapitalskuld för de *fonderade lånen* under år 1894 undergått följande förändringar:

	Kronor.	Kronor.	Kronor.
1860 års premielån, upptaget mot obligationer å 2,400,000 thaler, har amorterats med	131,111: 11.		
och derigenom minskats till			506,666: 67.
1878 års 4 procent lån å 1,500,000 £ st., eller 37,650,000 francs, hvaraf amorterats	299,095: 20.		
och konverterats		6,493,652: 80.	
har derigenom nedgått till			9,042,953: 60.
1880 års 4 procent lån, hvaraf utfärdats tre emissioner, hvar och en å 39,930,000 kronor, motsvarande 2,200,000 £ st. eller 55,440,000 francs eller 44,880,000 reichsmark, har amorterats med	1,306,800: —		
och derigenom minskats till			106,068,600: —
1886 års 3½ procent lån å 72,000,000 kronor eller 81,000,000 reichsmark, hvaraf emitterats ett belopp å 60,673,333 kronor 33 öre, har amorterats med	222,666: 67.		
och derigenom minskats till			59,328,444: 44.
Transport	1,959,672: 98.	6,493,652: 80.	174,946,664: 71.

	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Transport	1,959,672: 98.	6,493,652: 80.	174,946,664: 71.
1887 års $3^{6}/_{10}$ procent lån mot obligationer, ouppsägbara från innehafvarens sida, hvaraf vid 1894 års början var emitteradt ett belopp af 26,691,500 kronor, har under året genom ytterligare försäljning af obligationer å tillhopa 5,235,000 kronor ökats till			31,926,500: —
1888 års 3 procent lån, likaledes mot obligationer, från innehafvarens sida ouppsägbara, har under år 1894 ej undergått någon förändring, utan utgöres fortfarande af ursprungliga beloppet			26,666,666: 67.
1890 års $3^{1}/_{2}$ procent lån å 35,555,555 kronor 56 öre, motsvarande 40,000,000 reichsmark eller 1,960,000 £ st. eller 49,360,000 francs, har amorterats med	300,888: 89.		
och derigenom minskats till			34,411,555: 55.
1894 års 3 procent lån å 36,000,000 kronor, motsvarande 50,000,000 francs eller 1,980,000 £ st. eller 40,400,000 reichsmark, hvaraf hälften emitterats			18,000,000: —

	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Riksgäldskontorets kapitalskuld för de fonderade lånen, hvaraf sålunda under år 1894 amorterats	2,260,561: 87.		
och konverterats		6,493,652: 80.	
uppgick alltså vid samma års slut, såsom förut nämnts, till			285,951,386: 93.

Från den nu uppgifna skulden för de fonderade lånen böra dock afdragas *dels* dessa låns amortissementsfonders behållningar, vid 1894 års slut utgörande ..... kronor 2,261,208: 33

dels fondens för extra amortering af statsskulden behållning vid samma tid ..... „ 997,581: 44

dels ock riksgäldskontorets fordran hos konsortiet för öfvertagande af 1894 års lån ..... „ 9,370,187: 24

eller tillsammans ..... kronor 12,628,977: 01.

Förutom ofvan omförmälda amortering hafva under år 1894 vederbörligen afförts de obligationer, hvilkas belopp, 45,500 reichsmark, vid verkställd utlottning enligt fastställd amorteringsplan fallit å den vid amorteringstiden icke utlemnade andel af 1886 års lån. Vid innevarande års början återstående beloppet af osålda icke utlottade obligationer af nämnda lån uppgick till 12,152,000 reichsmark.

De fonderade ännu icke infriade lånen hafva under tiden till 1894 års slut amorterats med följande belopp, nemligen:

1860 års premielån	kronor	4,826,666: 66.
1878 „ lån	„	3,103,725: 60.
1880 „ „	„	12,677,775: —
1886 „ „	„	1,344,888: 90.
1890 „ „	„	1,144,000: 01.
eller tillhopa	kronor	23,097,056: 17.

Om härtill lägges beloppet af den amortering, som egt rum å de numera konverterade lånen af 1855, 1858, 1860, 1861, 1864, 1866, 1868, 1870, 1872, 1875 och 1876, hvilken amortering utgjort ..... „ 31,673,529: 34.

befinnes, att hela den hittills å den fonderade statsskulden verkställda amortering uppgår till ... kronor 54,770,585: 51.

Utom här ofvan specificerade skulder å 285,951,386 kronor 93 öre hade riksgäldskontoret vid 1894 års slut följande *räntebärande* skulder, nemligen:

1891 års tillfälliga lån	kronor	7,200,000: —
det s. k. gamla 5 procent lånet	„	10,125: —
Göta kanals mot 5 procent ränta innestående reparationsfond	„	140,889: —
samt tillfälliga lån mot 4 procent ränta:		
hos postsparbanken	„	2,000,000: —
„ Stockholms läns sparbank	„	400,000: —
Summa	kronor	9,751,014: —

Häraf äro emellertid från riksgäldskontorets sida uppsagda, af lånet hos postsparbanken 1,000,000 kronor till återbetalning den 22 maj detta år och hela lånet hos Stockholms läns sparbank 400,000 kronor till återbetalning den 1 instundande februari.

Vid 1893 års slut hade *fonden för extra amortering af statsskulden* en behållning af ..... kronor 726,104: 90.

Under år 1894 utgjorde fondens inkomster:

anslag enligt reglementets § 3	kronor	85,333: 33,		
från jernvägshypoteksfonden öfverförd behållning	„	155,433: 73,		
räntor	„	30,709: 48	„	271,476: 54,
till följd hvaraf fondens behållning vid 1894 års slut uppgick till			kronor	997,581: 44.
Häraf utgjorde upplupen, icke förfallen ränta			„	13,164: 62,
hvadan fondens kapitaltillgång belöpte sig till			kronor	984,416: 82.

placerade på följande sätt:

1888 års 3 procent obligationer å nominelt 896,000 reichsmark, bokförda till	kronor	708,835: 57,
1890 års $3^1/_2$ procent obligationer å nominelt 318,500 reichsmark, bokförda till	„	275,213: 90,
innestående å folioräkning	„	367: 35.
Summa	kronor	984,416: 82.

Riksgäldskontorets fordringar och öfriga tillgångar.

(1894 års reglemente §§ 4—5.)

Vid slutet af år 1893 utgjorde dessa fordringar och tillgångar (de inom linien förda oberäknade) ..... kronor 77,107,728: 88.
Under år 1894 hafva de ökats med ..... „ 10,859,064: 64
och utgjorde således vid samma års slut ..... kronor 87,966,793: 52.

Då det utdrag af riksgäldskontorets räkenskaper, hvilket fullmägtige såsom vanligt fogat vid denna berättelse, för hvarje särskild post utvisar förändringen med dessa fordringar och tillgångar, få fullmägtige, beträffande detaljerna häraf, hänvisa till samma räkenskapsutdrag.

Af till *betalning förfallna annuiteter å de från riksgäldskontoret till kanal- och jernvägsanläggningars utförande samt till byggnader utgifna lån* hafva nedan nämnda belopp ännu ej af vederbörande till riksgäldskontoret guldits å följande lån nemligen:

Till Dalslands kanalaktiebolag:

för segelleds öppnande från Hattefura till sjön Stora Lee.

Å detta lån, ursprungligen 800,000 kronor, skulle vid slutet af hvart och ett af åren 1893 och 1894 inbetalts en annuitet af 5 procent, eller 40,000 kronor, tillsammans ..... kronor 80,000: —
Deraf hafva hittills inbetalts i afräkning å 1893 års annuitet ..... „ 6,189: 67
så att riksgäldskontorets förfallna fordran utgör ..... kronor 73,810: 33.

Under år 1894 inbetaldes å 1891—1893 års annuiteter 66,928 kronor.

Vid 1893 års utgång utgjorde kontorets förfallna fordran 100,738 kronor 33 öre.

Till Kinda kanals aktiebolag:

Utaf 1886—1894 års annuiteter, utgörande för hvarje år 21,875 kronor, eller tillsammans ..... kronor 196,875: —
hafva i afräkning å 1886 års annuitet inbetalts ..... „ 15,289: 76
och återstå således förfallna oliqviderade kronor 181,585: 24.

Vid 1893 års slut utgjorde kontorets förfallna fordran 163,710 kronor 24 öre.

Till Uddevalla—Venersborg—Herrjunga jernvägsaktiebolag:

Annuiteterna för åren 1893 och 1894 à 162,000 kronor, motsvarande 5 procent å lånesumman, 3,240,000 kronor, utgöra tillsammans kronor 324,000: —.
Deraf äro inbetalda å 1893 års annuitet ..... „ 62,000: —
och uppgår kontorets förfallna fordran till samma belopp som vid 1893 års slut, eller till ..... kronor 262,000: —
hvarå öfverränta à 6 procent blifvit inbetald till 1894 års slut.

Till Vislanda—Bolmens jernvägsaktiebolag:

Å de vid 1885—1894 årens slut förfallna annuiteter å lånet 785,000 kr. motsvarande 5½ proc., eller
43,175 kronor, för åren 1885 och 1886 kr. 86,350: —
och 5 procent, eller 39,250 kronor,
för åren 1887—1894 eller ..... „ 314,000: — kronor 400,350: —
äro inbetalda i afräkning å 1885 års annuitet ..... „ 32,682: 50
och utgör kontorets förfallna, med 6 procent öfverränta löpande, fordran ..... kronor 367,667: 50.
Kontorets förfallna fordran vid 1893 års slut, oberäknadt öfverränta, uppgick till 338,417 kronor 50 öre.

Till Hultsfred—Vesterviks jernvägsaktiebolag:

De vid 1893 och 1894 års slut förfallna annuiteter, eller 87,500 kronor hvartdera året, tillsammans ..... kronor 175,000: —
äro, jemte derå löpande 6 procent öfverränta, ännu icke inbetalda.
Vid 1893 års slut uppgick kontorets annuitetsfordran till 165,000 kronor.

Till Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo jernvägsaktiebolag:

1894 års annuitet, motsvarande 5 procent å ursprungliga lånebeloppet 1,865,000 kronor, eller ..... kronor 93,250: —
är ännu obetald jemte öfverränta à 6 procent.
Kontorets förfallna fordran vid 1893 års slut utgjorde 78,250 kronor.

Till Gotlands jernvägsaktiebolag:

Å detta lån, ursprungligen 500,000 kronor, hafva å 1890—1894 års annuiteter à 25,000 kronor, eller tillsammans ... kronor 125,000: —
inbetalts i afräkning å 1890 års annuitet ..... „ 2,320: —
och utgör kontorets fordran ..... kronor 122,680: —
Öfverränta till 1894 års slut är liqviderad med 20,220 kronor.
Vid 1893 års slut utgjorde bolagets annuitetsskuld 109,000 kronor.

Till Lenna—Norrtelje jernvägsaktiebolag.

Å detta lån, som beviljats till ett belopp af 750,000 kronor, hvaraf endast utbetalts 746,197 kronor 94 öre, skulle 4½ procent ränta inbetalas under åren 1887 och 1888 med tillsammans ... kronor 51,578: 91
kapitalafbetalning och ränta år 1889 ..... „ 35,661: 66
annuiteter den 1 januari 1890—1895 à 37,309 kronor 90 öre ..... „ 223,859: 40
kronor 311,099: 97
Under år 1893 inbetaldes ..... „ 10,000: —
hvadan kontorets förfallna fordran utom öfverränta vid 1894 års slut utgjorde ..... kronor 301,099: 97.
Den 1 januari 1894 utgjorde bolagets ränte- och annuitetsskuld 263,790 kronor 7 öre.

Till Siljans jernvägsaktiebolag:

Bolaget, som den 1 innevarande månad skulle inbetala en annuitet af 5 procent å 950,000 kronor, eller ..... kronor 47,500: —
har den 31 december 1894 erlagt i afräkning ..... „ 25,000: —
hvadan bolaget häftar för en förfallen skuld af ..... kronor 22,500: —
med 6 procent öfverränta.

Till Klippan—Röstånga jernvägsaktiebolag:

Bolaget, som erhållit ett lån å 290,000 kronor, skulle den 1 innevarande månad inbetala 4½ procent ränta derå med kronor 13,050: —
hvilken inbetalning icke verkstälts, hvartill kommer 6 procent öfverränta.

Till Svartelfs jernvägsaktiebolag:

Å detta lån, som utbetalts med 341,000 kronor, äro annuiteterna den 1 januari 1892—1895 à 17,050 kronor obetalda med (utom öfverränta) tillsammans ..... kronor 68,200: —

Den 1 januari 1894 utgjorde kontorets förfallna annuitetsfordran 51,147 kronor 87 öre.

Till Kinds härads jernvägsaktiebolag.

Å detta lån, ursprungligen 500,000 kronor, skulle den 1 juli 1892—1894 inbetalas en annuitet af 25,000 kronor hvartdera året, eller tillsammans ..... kronor 75,000: —
Deraf äro hittills å 1892 års annuitet inbetalda ..... „ 10,000: —
och utgör kontorets fordran utom öfverränta ..... kronor 65,000: —

Vid 1893 års slut utgjorde kontorets förfallna fordran 55,000 kronor.

Till Bergslagernas jernvägsaktiebolag:

Å det lån, 1,707,800 kronor, som bolaget med 4 procent obligationer af den 31 december 1891 erhållit i riksgäldskontoret i utbyte mot förfallna, icke inlösta räntekuponger till bolagets 5 procent obligationer af den 15 januari 1874, har räntan icke blifvit erlagd den 1 juli 1892 med ..... kronor 31,307: 37
den 1 januari och 1 juli 1893 och 1894 samt den 1 januari 1895 à 34,156 kronor ..... „ 170,780: — kronor 202,087: 37

Till Skara Domkapitel:

För förändring och tillbyggnad af elementarläroverksbyggnaden i Skara:
För detta ändamål utbetaldes den 7 augusti 1868 ... kronor 20,000: —
För detta ändamål utbetaldes den 29 januari 1869 ... „ 20,000: —
kronor 40,000: —

hvarå en årlig annuitet af 5 procent skulle inbetalas den 29 januari och den 7 augusti af 1,000 kronor å hvartdera lånet, eller tillhopa 2,000 kronor årligen. 1891—1894 årens annuiteter, tillsammans kronor 8,000: — äro obetalda.

Vid jemförelse mellan förestående icke inbetalda, förfallna annuiteter och räntor, uppgående den 1 januari 1895 till	kronor 1,955,930: 41
och obetalda förfallna annuiteter och räntor den 1 januari 1894	„ 1,749,591: 60
visar sig, att riksgäldskontorets förfallna fordran under år 1894, med tillägg af de den 1 januari detta år förfallna obetalda annuiteter, ökats med	kronor 206,338: 81.

Riksgäldskontorets *inom linien balanserade tillgångar* hafva icke undergått någon förändring under år 1894. De utgöra 33,195,000 kronor.

Riksdagen medgaf år 1893, att de inteckningar, som i *Norbergs jernvägs nya aktiebolags jernväg* meddelats till säkerhet för två bolaget beviljade statslån enligt två särskilda, af bolaget den 21 maj 1855 utfärdade förbindelser, hvardera å 150,000 kronor, finge dödas, så vidt de besvärade det å en af kommissionslandtmätaren Carl Robert Zettergren år 1878 upprättad karta med åtecknad beskrifning utmärkta område om 16 qvadratref 75 qvadratstänger, eller 2 tunnland 31,7 kappland, med vilkor att bolaget dessförinnan å det af förenämnda lån, hvarå annuiteten utginge med 3 procent, till riksgäldskontoret utom den stadgade amorteringen afbetalt ett belopp af femtusen kronor.

Med anledning häraf inbetalade nämnda aktiebolag den 8 juli 1893 till riksgäldskontoret 5,000 kronor, men någon vidare åtgärd i detta ärende har icke egt rum. Deremot anhöll bolaget, af förekommen anledning, under november månad sistlidna år att få till riksgäldskontoret inbetala hela återstoden af sin skuld, utgörande å lånet med 4 procent

ränta 39,771 kronor 13 öre och å lånet med 2 procent ränta 60,158 kronor 89 öre, eller tillhopa 99,930 kronor 2 öre jemte upplupen ränta. Sedan fullmägtige härtill lemnat bifall, inbetalade bolaget den 1 december samma år sistberörda belopp, hvarmed den fullmägtige medgifna upplåningsrätt minskats.

Till betalning från riksgäldskontoret anvisade statsutgifter.

(1894 års reglemente §§ 6—18.)

Till inköp af Hudiksvalls jernvägsaktiebolags jernväg mellan *Hudiksvall och Näsviken*, dess ombyggande till bredspårig samt utsträckande till norra stambanan vid Ljusdal och förseende med rörlig materiel beviljade 1885 års Riksdag, förutom eftergift af en riksgäldskontorets fordran hos nämnda bolag å 185,677 kronor 97 öre, ett anslag af 4,623,300 kronor, att utgå med 2,000,000 kronor år 1886, med 2,350,300 kronor år 1887 och 273,000 kronor år 1888.

Anslagsbeloppen för åren 1886 och 1888 samt 1,999,489 kronor 82 öre af anslaget för år 1887 anvisades att utbetalas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som ock i riksgäldskontoret lyftat dessa belopp. Återstående 350,810 kronor 18 öre af anslaget för år 1887 skulle enligt Riksdagens beslut utgå till jernvägsaktiebolaget sålunda, att staten den 31 december 1887 till bolaget betalade dels mot erhållande af bolagets oguldna, i jernvägen intecknade obligationer ett deremot svarande belopp, beräknadt till 105,624 kronor 7 öre, dels ock ytterligare 245,186 kronor 11 öre.

Af sistnämnda båda belopp hade vid 1894 års början af riksgäldskontoret till bolaget, i mån af fullgjorda prestanda, utbetalts tillsammans 345,686 kronor 11 öre. Återstoden af köpeskillingen, 5,124 kronor 7 öre, innestår fortfarande i riksgäldskontoret, enär bolaget ännu ej till riksgäldskontoret aflemnat de i jernvägen intecknade obligationer, hvilkas erhållande utgör vilkoret för sistberörda belopps utfående.

Likaså innestå ännu i riksgäldskontoret 730 kronor 31 öre af köpeskillingen, 4,000,000 kronor, för den enligt 1879 års Riksdags beslut inköpta *Hallsberg—Motala—Mjölby jernväg.*

Till inköp af *jernvägen mellan Luleå och gränsen mot Norge* för en köpeskilling af högst 6,750,000 kronor anvisade 1890 års Riksdag till

Kongl. Maj:ts förfogande ej mindre nämnda belopp än äfven för bestridande af omkostnader vid köpet 250,000 kronor, eller tillsammans 7,000,000 kronor, att utgå från riksgäldskontoret, med rätt för Kongl. Maj:t att lyfta beloppen, när Kongl. Maj:t funne sådant nödigt.

Af detta anslag utbetalades under år 1891 såsom köpeskilling för jernvägen 6,500,000 kronor. Såsom omkostnader vid köpet har under år 1892 utgått ett belopp af 19,749 kronor 93 öre och under år 1894 1,207 kronor 30 öre. Återstoden af det till bestridande af dylika kostnader beviljade belopp å 250,000 kronor, eller 229,042 kronor 77 öre, innestår fortfarande i riksgäldskontoret.

Riksdagen stälde år 1892 till Kongl. Maj:ts förfogande ett belopp af 2,800,000 kronor, att i mån af behof lyftas i riksgäldskontoret, för att användas till kompletteringsarbeten å *Luleå—Gellivara-banan* och till inköp af rullande materiel för densamma äfvensom till ersättande af de för banan under år 1891 hafda utgifter.

Häraf äro i riksgäldskontoret lyftade under år 1892 tillsammans 2,570,000 kronor och återstoden, 230,000 kronor, under år 1894.

För anskaffande af *rörlig materiel till bansträckan Vännäs—Öfver-Luleå* stälde 1893 års Riksdag till Kongl. Maj:ts förfogande ett belopp af 800,000 kronor, att i mån af behof under år 1894 lyftas i riksgäldskontoret, med rätt för Kongl. Maj:t att, derest Kongl. Maj:t så pröfvade nödigt, deraf använda högst 500,000 kronor till inköp af *malmvagnar för Luleå—Gellivara-banan* samt att redan under år 1893 i riksgäldskontoret lyfta hvad som för dylikt inköp kunde inom sistnämnda belopp erfordras.

Sedan Kongl. Maj:t bemyndigat jernvägsstyrelsen att af detta anslag under år 1893 lyfta 500,000 kronor till inköp af malmvagnar för berörda jernbana, har riksgäldskontoret den 23 juni samma år för omförmälda ändamål utbetalt 500,000 kronor. Återstoden af anslaget, 300,000 kronor, lyftes i augusti 1894.

Till *afslutande af arbetena å stambanan mellan Vännäs (Nyby) och Öfver—Luleå (Boden)* har 1893 års Riksdag för år 1894 beviljat ett anslag af 3,700,000 kronor och deraf till utgående från riksgäldskontoret anvisat 3,000,000 kronor, att enligt Kongl. Maj:ts disposition utbetalas.

Af sistnämnda belopp utbetalades från riksgäldskontoret:

i januari 1894	kronor	1,000,000: —
„ februari „	„	900,000: —
„ maj „	„	700,000: —
„ juli „	„	400,000: —
	Kronor	3,000,000: —

Till *anskaffande af ny rörlig materiel vid statens jernvägar* har sistlidna års Riksdag beviljat och till utgående från riksgäldskontoret anvisat ett anslag af 1,250,000 kronor, att enligt Kongl. Maj:ts disposition utbetalas, med rätt för Kongl. Maj:t att deraf lyfta 500,000 kronor, i mån af behof, under år 1894 och återstoden år 1895.

Efter bemyndigande af Kongl. Maj:t har jernvägsstyrelsen häraf lyft 500,000 kronor i september 1894 och kommer att den 18 dennes lyfta återstoden, 750,000 kronor.

Till *låneunderstöd för enskilda jernvägar* beviljade 1886 års Riksdag en lånefond af 5,000,000 kronor, att utgå under fem år från och med år 1887 med 1,000,000 kronor årligen. Denna fond har af Kongl. Maj:t sålunda disponerats, att deraf tilldelats:

Skara—Kinnekulle—Venerns jernvägsaktiebolag ...	kronor	324,000: —
Svartelfs jernvägsaktiebolag	„	341,000: —
Halmstad—Bolmens jernvägsaktiebolag	„	824,915: —
Mellersta Blekinge jernvägsaktiebolag	„	1,120,250: —
Fogelsta—Vadstena—Ödeshögs jernvägsaktiebolag	„	300,000: —
Falu—Rättviks jernvägsaktiebolag kr. 850,000: — hvilket lån bolaget dock sedermera för Kongl. Maj:t anmält sig icke vara i tillfälle mottaga.		
Mora—Venerns jernvägsaktiebolag	„	1,000,000: —
Vittsjö—Hessleholms jernvägsaktiebolag kronor 410,000: — hvilket belopp Kongl. Maj:t dock sedermera, i sammanhang med bolaget beviljadt tillstånd till minskning af den i kostnadsförslaget för jernvägen upptagna rullande materielen, nedsatt till	„	404,000: —
Mariestad—Kinnekulle jernvägsaktiebolag	„	305,000: —
Klippan—Röstånga jernvägsaktiebolag	„	290,000: —
Skymnäs—Munkfors jernvägsaktiebolag	„	90,835: —
	Summa kronor	5,000,000: —

Hela detta belopp har blifvit från riksgäldskontoret utbetaldt med undantag af 18,000 kronor af det mellersta Blekinge jernvägsaktiebolag beviljade lån.

Till låneunderstöd för enskilda jernvägar beviljade 1891 års Riksdag likaledes en lånefond af 5,000,000 kronor, att utgå under fem år från och med år 1892 med 1,000,000 kronor årligen. Denna fond har Kongl. Maj:t disponerat på det sätt, att deraf tilldelats:

Norra Södermanlands jernvägsaktiebolag	kronor	1,800,000: —
Malmö—Tomelilla jernvägsaktiebolag	„	1,300,000: —
Norrköping—Söderköping—Vikbolandets jernvägsaktiebolag	„	653,000: —
Uddevalla—Lelångens jernvägsaktiebolag	„	1,247,000: —
Summa	kronor	5,000,000: —

Af dessa lån har hittills från riksgäldskontoret utbetalts:

till Norra Södermanlands jernvägsaktiebolag	kronor	1,200,000: —
„ Malmö—Tomelilla „	„	866,600: —
„ Norrköping—Söderköping—Vikbolandets jernvägsaktiebolag	„	435,300: —
Summa	kronor	2,501,900: —

Härförutom har 1891 års Riksdag beviljat och stält till Kongl. Maj:ts förfogande ett belopp af 2,350,000 kronor, att anvisas såsom lån åt Hernösand—Sollefteå jernvägsaktiebolag och utgå med ena hälften under år 1892 och med andra hälften under år 1893.

Sedan Kongl. Maj:t bestämt tiderna för lyftning i riksgäldskontoret af det nämnda jernvägsaktiebolag sålunda beviljade lån, har till bolaget, i mån af fullgjorda prestanda, utbetalts:

i maj 1892	kronor	675,000: —
„ september 1892	„	499,600: —
„ januari 1893	„	340,000: —
„ maj 1893	„	52,000: —
„ december 1893	„	756,500: —
„ oktober 1894	„	15,345: —
Summa	kronor	2,338,445: —

Till betäckande af anvisningar å den af *1883* års Riksdag beslutade *odlingslånefonden* hafva erforderliga fyllnadsbelopp för åren 1885—1888 af riksgäldskontoret inbetalts till statskontoret med 2,675,355 kronor

91 öre. Härjemte hafva, jemlikt *1888* års riksdagsbeslut, anvisats följande fyllnadsbelopp, nemligen för år 1889 365,406 kronor 34 öre, för år 1890 97,730 kronor 12 öre, för år 1891 643,777 kronor 79 öre, för år 1892 609,796 kronor 99 öre och för år 1893 661,595 kronor 47 öre, hvaraf statskontoret lyft beloppen för åren 1889—1891, tillhopa 1,106,914 kronor 25 öre, och af beloppet för 1892 500,000 kronor.

Den ränta, statskontoret har att för ifrågavarande försträckningar godtgöra riksgäldskontoret, är för de belopp, hvilka blifvit öfverlemnade före utgången af år 1889, bestämd till 4 procent för år, och för de belopp, som öfverlemnats under åren 1890 och 1891, till 3 ¾ procent för år. Räntan å de belopp, hvilka för fondens räkning inbetalts till statskontoret under åren 1892 och 1893 eller hädanefter kunna komma att öfverlemnas, är, intill dess fullmägtige annorlunda besluta, bestämd till 4 procent för år. Till följd häraf skall statskontoret erlägga 4 procent ränta å 3,556,764 kronor 32 öre och 3 ¾ procent ränta å 725,505 kronor 84 öre.

För *fortsatt utveckling af statens telefonväsende* bemyndigade 1894 års Riksdag fullmägtige att tillhandahålla telegrafstyrelsen ett lånebelopp af 750,000 kronor på vilkor, lika med dem, som bestämdes för de af telegrafstyrelsen, enligt 1891, 1892 och 1893 årens Riksdagars beslut, i riksgäldskontoret för enahanda ändamål lyftade lånebelopp å tillsammans 3,000,000 kronor.

På grund häraf har telegrafstyrelsen under sistförflutna år, efter bemyndiganden af Kongl. Maj:t, i riksgäldskontoret lyft:

i juni	kronor	300,000: —
„ november	„	200,000: —
„ december	„	250,000: —
	Kronor	750,000: —.

Den ränta, telegrafstyrelsen har att erlägga å dessa medel, är bestämd till 4 procent för år, att betalas halfårsvis.

Af det lånebelopp å 1,000,000 kronor, som enligt 1891 års Riksdags beslut tillhandahållits telegrafstyrelsen för ofvan nämnda ändamål, har styrelsen återbetalt 50,000 kronor den 30 december 1893 och ett lika belopp den 31 december nästlidne år. Härförutom har styrelsen sistnämnda dag återbetalt 50,000 kronor jemväl å det lån, som erhållits på grund af 1892 års Riksdags beslut.

Kassaförstärkning åt statskontoret.

(1894 års reglemente § 19.)

Vid 1894 års ingång hade statskontoret i riksgäldskontoret lyft kassaförstärkning med 8,000,000 kronor. Häraf har statskontoret den 23 november sistlidne år återbetalt 1,500,000 kronor, hvadan statskontorets skuld till riksgäldskontoret för kassaförstärkning för närvarande utgör 6,500,000 kronor.

Af statskontoret till riksgäldskontoret för förvaltning öfverlemnade kassabehållningar.

(1894 års reglemente § 38.)

Den 10 maj sistlidne år öfverlemnade statskontoret till riksgäldskontoret för förvaltning kassabehållning å 2,000,000 kronor, hvilket belopp till statskontoret, efter uppsägning från dess sida, återbetaldes den 6 september samma år.

På riksgäldskontoret anvisade kreditiv.

(1894 års reglemente §§ 20—23.)

Någon lyftning af berörda kreditiv har under den tid, denna berättelse omfattar, icke egt rum.

Af statskontoret utbetalda, i riksstaten uppförda anslag.

(1894 års reglemente § 39.)

Till bestridande af annuiteter och räntor, riksdags-, kyrkomötes-

och revisionskostnader samt aflöningar har riksgäldskontoret fått från statskontoret emottaga:

i januari	kronor	600,000: —
i februari	„	2,400,000: —
i mars	„	2,000,000: —
i april	„	1,700,000: —
i maj	„	1,200,000: —
i september	„	2,000,000: —
i oktober	„	1,390,700: —
Summa	kronor	11,290,700: —

Enligt en i riksgäldskontoret verkställd uträkning har riksgäldskontoret emellertid att häraf till statskontoret återbetala för mycket uppburna ..... kronor 408,832: 43.

Riksdagskostnader.

(1894 års reglemente § 24.)

Enligt till 1894 års slut sig sträckande redovisning öfver kostnaderna för samma års riksdag hafva dessa uppgått till följande belopp:

arfvoden och resekostnadsersättning till Andra Kammarens ledamöter	kronor	289,664: 34.
arfvoden och dagtraktamenten till kansli- och vaktbetjening	„	122,644: 41.
trycknings- och häftningskostnader	„	120,153: 48.
diverse utgifter	„	28,163: 49.
Summa	kronor	560,625: 72.

Riksgäldskontorets inkomster och kassaräkning.

(1894 års reglemente §§ 35—46.)

De under år 1894 till riksgäldskontorets kassaräkning influtna medel,

behållningen vid årets början, 1,523,410 kronor 59 öre oberäknad, hafva uppgått till ..... kronor 30,438,214: 38.

Samma räknings utgifter under året hafva utgjort ..... „ 29,929,453: 91.

utvisande dessa summor en omsättning under år 1894 å riksgäldskontorets kassaräkning af..... kronor 60,367,668: 29.

För beskaffenheten och beloppet af de förnämsta bland dessa utgifter är å behöriga ställen i denna berättelse redogjordt.

De hufvudsakligaste *inkomst*-posterna hafva utgjorts af:

kapital- och ränteinbetalningar å till vissa bestämda ändamål utgifna lån	kronor	3,263,247: 02.
inbetalning af tills vidare förräntade medel jemte ränta derå	„	5,129,530: 24.
valuta för sålda 3,6 procents obligationer	„	5,153,177: 60.
af statskontoret levereradt anslag till räntor och annuiteter m. m.:		
rest för år 1893 ..... kronor 192,512: 70.		
„ „ „ 1894 ..... „ 11,290,700: —	„	11,483,212: 70.
af statskontoret verkställd afbetalning å lemnad kassaförstärkning	„	1,500,000: —
till riksgäldskontorets förvaltning från statskontoret öfverlemnad kassabehållning	„	2,000,000: —
köpeskillingar för försålda mindre kronolägenheter	„	437,360: 79.
upptagna tillfälliga lån	„	1,250,000: —

Riksgäldskontorets utlåning.

(1894 års reglemente § 44.)

I enlighet med Riksdagens föreskrift hafva, i den mån behållningarna och riksgäldskontorets utgifter sådant medgifvit, riksgäldskontorets tillgångar gjorts räntebärande, och hafva i sådant hänseende från riksgäldskontorets kassaräkning utlemnats 6,740,445 kronor 82 öre.

Vid 1894 års slut utestående, tills vidare förräntade medel utgjorde i kapital:

från riksgäldskontorets kassaräkning utlemnade:

mot depositionsbevis	kronor	3,501,300: —
mot uppköpta obligationer	„	893,329: 87.
Summa	kronor	4,394,629: 87.

från liqvidations- och amortissementsfonderna utlemnade:

mot uppköpta obligationer	kronor	2,106,455: 81.

Den genom riksgäldskontorets ifrågavarande lånerörelse för år 1894 uppkomna vinst utgör:

för riksgäldskontoret	kronor	146,799: 89.
„ liqvidations- och amortissementsfonderna	„	113,590: 96.
Summa	kronor	260,390: 85.

Riksgäldskontorets upplåning.

Vid 1894 års ingång hade af riksgäldskontorets från innehafvarens sida ouppsägbara 3,6 procent obligationer af år 1887 försålts ett nominelt belopp af 26,691,500 kronor. Under årets första månader fortgick försäljningen, så att mot slutet af mars månad ett nominelt belopp af 3,308,500 kronor blifvit ytterligare försåldt och sålunda samtliga till lånets tredje emission hörande obligationer afyttrade. Fullmägtige hade emellertid redan i januari månad gått i författning om uppläggandet af en fjerde emission till lika belopp som hvar och en utaf de tre föregående emissionerna, eller 10,000,000 kronor. Af denna fjerde emission har under föregående år försålts ett nominelt belopp å 1,926,500 kronor och under innevarande år till och med denna dag ett belopp å 72,000 kronor. Ifrågavarande obligationers försäljningspris, som vid 1894 års början utgjorde 97 procent, höjdes den 4 januari till 97 ½ procent, den 11 januari till 98 procent, den 29 januari till 98 ½ procent, den 26 februari till 99 procent, den 10 maj till 99 ½ procent, den 17 maj till 100 procent och den 29 november till 100 ½ procent, hvilket pris ännu är gällande.

Med ett konsortium, bestående af Sveriges riksbank, Crédit Lyonnais i Paris, C. J. Hambro & Son i London, Den Danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank i Köpenhamn, L. Behrens & Söhne i Hamburg och Stockholms Enskilda bank träffade fullmägtige den 28 maj sistlidne år aftal om uppläggande af ett nytt svenskt 3 procent statslån

å 36,000,000 kronor, motsvarande 50,000,000 francs eller 1,980,000 pounds sterling eller 40,400,000 reichsmark, hvaraf hälften öfvertagits af konsortiet för konvertering af 1878 års lån. Riksdagens senast församlade revisorers berättelse öfver revisionen af riksgäldskontoret innehåller en fullständig redogörelse för denna lånetransaktion, till hvilken berättelse fullmägtige tillåta sig att hänvisa.

Angående det fullmägtige gemensamt med fullmägtige i riksbanken lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus få fullmägtige åberopa den särskilda berättelse, fullmägtige i riksbanken och i riksgäldskontoret komma att deröfver afgifva.

Stockholm den 17 januari 1895.

ALB. ANDERSON.

PER SAMZELIUS. J. NORDENFALK. EDW. SEDERHOLM.

OTTO M. HÖGLUND. J. JOHANSSON. W. ODELBERG.

P. R. Rabe.

Riksgäldskontorets balanserade tillgångar och skulder

Den 1 januari					Den 31 december	
Kronor	öre	**Debet.**			Kronor	öre
		Tillgångar:				
		Fordringar för utgifna lån:				
560,160	75	Byggnadslån		541,183: 51		
726,412	09	Tomtregleringslån		715,033: 43		
761,285	99	Lån för kanal- och slussanläggningar		703,423: 56		
47,969,215	57	„ „ jernvägsanläggningar		47,825,278: 75		
112	30	„ „ undsättande af de genom 1868 års missväxt nödlidande länen		— —: —		
2,950,000	—	„ till kongl. telegrafstyrelsen		3,550,000: —		
3,782,270	16	Fordran af odlingslånefonden		4,282,270: 16		
2,637,917	10	Tills vidare förräntade medel		4,394,629: 87	62,011,819	28
		= 59,387,373: 96 =				
4,784,281	71	Räntor å förestående lån utbalanseras oförändrade			4,784,281	71
192,512	70	Fordran af kongl. statskontoret å 1893 års anslag till riksdags-, kyrkomötes- och revisionskostnader, aflöningar, annuiteter och räntor			— —	—
8,000,000	—	Kassaförstärkning till kongl. statskontoret			6,500,000	—
— —	—	Fordran af konsortium för öfvertagandet af 1894 års lån			9,370,187	24
152,454	23	Jernvägshypoteksfondens behållning			— —	—
1,636,769	34	De konverterade lånens liqvidations- och amortissementsfond			1,636,769	34
624,438	99	De fonderade lånens liqvidations- och amortissementsfonder			624,438	99
75,166	17	Fordran af sistnämnda fonder			— —	—
726,104	90	Fonden för extra amortering af statsskulden			997,581	44
— —	29	Förskott å anslagen till Riksdagens justitieombudsman och hans expedition			500	29
		I riksgäldskontorets kassa innestående medel:				
3,622	24	Förskott till riksdagskostnader	8,013: 90			
1,593	76	„ „ kontors- och rättegångsexpenser vid riksgäldskontoret	1,030: 27		9,044	17
1,523,410	59	Behållning å riksgäldskontorets folioräkning i riksbanken			2,032,171	06
				=	87,966,793	52
77,107,728	88			Transport	87,966,793	52

vid 1894 års början och slut.

Den 1 januari. Kronor	öre	Kredit.		Den 31 december Kronor	öre
		Skulder:			
		Fonderade lån:			
637,777	78	1860 års lån emot premieobligationer	506,666: 67		
15,835,701	60	1878 „ „	9,042,953: 60		
107,375,400	—	1880 „ „	106,068,600: —		
59,551,111	11	1886 „ „	59,328,444: 44		
26,691,500	—	1887 „ „	31,926,500: —		
26,666,666	67	1888 „ „	26,666,666: 67		
34,712,444	44	1890 „ „	34,411,555: 55		
— —	—	1894 „ „	18,000,000: —	285,951,386	93
		= 271,470,601: 60 =			
		Icke fonderade lån:			
10,125	—	Gamla 5 procent lånet	10,125: —		
140,889	—	Göta kanals reparationsfond	140,889: —		
7,200,000	—	1891 års tillfälliga lån	7,200,000: —		
2,250,000	—	Af riksgäldskontoret upptagna inhemska tillfälliga lån	2,400,000: —	9,751,014	—
		= 9,601,014: — =			
17,133	33	Räntor å förestående lån utbalanseras oförändrade		17,133	33
		Diverse skulder:			
— —	—	Å 1894 års anslag till riksdags- och revisionskostnader, aflöningar, annuiteter och räntor	408,832: 43		
810,841	04	Undsättningsmedel vid missväxter eller felslagna skördar	842,435: 05		
— —	—	Köpeskillingar för försålda mindre kronolägenheter	349,254: 49		
730	31	Å anvisade medel för inköp af Hallsberg—Motala—Mjölby jernväg	730: 31		
5,124	07	Återstoden af 1887 års anslag för inköp af jernvägen mellan Hudiksvall och Näsviken	5,124: 07		
230,250	07	Återstoden af vid 1890 års riksdag anvisade			
282,135,694	42	Transport	1,606,376: 35	295,719,534	26

Den 1 januari					Den 31 december	
Kronor	öre				Kronor	öre
77,107,728	88			Transport	87,966,793	52
		Kapitalräkningen:				
205,258,551	27	Skulder utöfver tillgångar			209,588,598	28
		Inom linien balanserade tillgångar:				
		105,000: —	Brandförsäkringsvärdet af Riksdagens hus	105,000: —		
		90,000: —	Bokföringsvärdet af riksgäldskontorets hus	90,000: —		
		30,000,000: —	Allmänna hypoteksbankens grundfond	30,000,000: —		
		3,000,000: —	Aktiebolaget sågverksegarnes garantiförenings dito	3,000,000: —		
		33,195,000: —	Kronor	33,195,000: —		
282,366,280	15			Summa	297,555,391	80

Den 1 januari					Den 31 december	
Kronor	öre				Kronor	öre
282,135,694	42		Transport	1,606,376: 35	295,719,534	26
			medel till kostnader för inköp af jernvägen mellan Luleå och norska gränsen	229,042: 77		
230,000	—		Dito af vid 1892 års riksdag anvisade medel för kompletteringsarbeten å Luleå—Gellivara-banan samt till inköp af rullande materiel	— — —		
585	73		Å 1894 års anslag till Riksdagens bibliotek	438: 42	1,835,857	54
			= 1,277,531: 22 =			
			Inom linien balanserade skulder:			
		150,000: —	Konung Carl XIII:s hemgiftskapital	150,000: —		
		100,777: 16	Lappmarks ecklesiastikfond	100,777: 16		
		30,000,000: —	Riksgäldskontorets till allmänna hypoteksbanken aflemnade 3½ procent obligationer	30,000,000: —		
		3,000,000: —	Dito till sågverksegarnes garantiförening d:o d:o	3,000,000: —		
		3,536: 88	Af lånet på 100 år till Trollhätte slussverk	3,536: 88		
		33,254,314: 04	Kronor	33,254,314: 04		
282,366,280	15			Summa	297,555,391	80

Till statsutskottet.

Den komité, som fullmägtige första gången den 24 maj 1888 valde för att närmast handhafva och bereda de ärenden, som hade samband med utförandet af det fullmägtige i riksbanken och i riksgäldskontoret gemensamt lemnade uppdraget i fråga om uppförandet å Helgeandsholmen af nya byggnader för Riksdagen och riksbanken enligt 1888 års Riksdags beslut, har, sedan dess uppdrag år efter år och senast den 19 april 1894 förnyats, varit och är fortfarande i verksamhet. Ledamöter i komitén hafva under år 1894 varit och äro: af fullmägtige i riksbanken, herrar Törnebladh och von Friesen med herr Liljewalch till suppleant, samt af fullmägtige i riksgäldskontoret, herrar Sederholm och friherre Nordenfalk, med herr Odelberg till suppleant.

Med dessa inom fullmägtiges krets utsedde ledamöter hafva för behandling af tekniska frågor adjungerats herrar generaldirektören C. G. Beijer, generallöjtnanten friherre B. A. Leijonhufvud och professorn F. G. A. Dahl. Af desse qvarstå numera endast de båda sistnämnde, enär, i enlighet med derom gjord anhållan, generaldirektören Beijer den 18 oktober 1894 entledigades från uppdraget att såsom adjungerad ledamot deltaga i komiténs arbeten. I hans ställe valdes samma dag herr generaldirektören L. Berg, som fortfarande tillhör komitén.

Öfver sin verksamhet för tiden från den 19 januari 1894 till den 14 innevarande januari har komitén i en till fullmägtige i riksbanken och i riksgäldskontoret ställd berättelse lemnat redogörelse; och anhålla fullmägtige att få åberopa denna med afseende på de deri meddelade uppgifter angående de åtgärder, som, sedan berättelse senast afgafs, blifvit vidtagna till utförande af 1888 års beslut.

De beslut i ärendet, som blifvit af fullmägtige fattade, framgå af protokollen för den 10 och 20 januari; 1 och 23 februari; 9, 19 och 26 april; 4 och 24 maj; 16 augusti; 18 oktober; 3, 5, 15, 22 och 29 november och 22 december 1894 samt denna dag.

Öfver byggnadsfondens för riksdags- och riksbankshus tillgångar vid 1894 års början och slut få fullmägtige här meddela följande redogörelse:

Fondens tillgångar utgjorde:

Den 1 januari 1894.			Den 31 december 1894.
103,120: 01	Innestående på upp- och afskrifningsräkning i Sundsvalls enskilda bank		210,501: 50
	Utlånta medel:		
5,114,423: —	Kapital	5,146,273: —	
15,059: 67	Räntor	17,866: 31	5,164,139: 31
12,293: 10	Behållning å de till riksdagshuskomitén anordnade eller eljest influtna medel, efter afdrag af utgifterna		49,405: 36
5,244,895: 78	summa tillgångar		5,424,046: 17.

Hvilka byggnadsfondens utgifter för riksdags- och riksbanksbyggnaderna å Helgeandsholmen under år 1894 varit, framgår af komiténs berättelse.

Stockholm den 19 januari 1895.

Fullmägtige i riksbanken:

PEHR EHRENHEIM.

R. TÖRNEBLADH. J. W. ARNBERG. TOM LILJEWALCH.

SIXTEN von FRIESEN. KARL HERLITZ. G. F. ÖSTBERG.

Fullmägtige i riksgäldskontoret:

ALB. ANDERSON.

PER SAMZELIUS. J. NORDENFALK. EDW. SEDERHOLM.

OTTO M. HÖGLUND. J. JOHANSSON. W. ODELBERG.

Riksdagshuskomiténs berättelse år 1895.

Till herrar fullmägtige i riksbanken och riksgäldskontoret.

Angående sin verksamhet under tiden från den 19 januari 1894, då redogörelse senast lemnades, intill denna dag får riksdagshuskomitén härmed afgifva berättelse.

Ang. ritningsarbetets fortgång, kostnadsberäkning m. m.

De ritningar till riksdags- och riksbanksbus på Helgeandsholmen, som, på sätt i närmast föregående berättelse förmälts, den 10 januari 1894 till herrar fullmägtige för granskning öfverlemnades, blefvo, med anledning af åtskilliga vid samma års riksdag väckta motioner om ändring i eller anstånd med utförandet af Riksdagens beslut om uppförande å Helgeandsholmen af nya byggnader för Riksdagen och riksbanken, redan från början af februari månad, jemte en tillhörande modell, förevisade för Riksdagens ledamöter i komiténs lokal på holmen, en förevisning, som omfattades med lifligt intresse och som ansågs böra fortsättas, intill dess Riksdagen fattat beslut med anledning af motionerna. Dessa företogos till behandling den 31 mars 1894, då beslut i ämnet fattades.

Först sedan Riksdagen sålunda bestämt sin ställning till de framstälda förslagen om ändring i 1888 års beslut i fråga om riksdags- och riksbankshusens läge, ansågo sig fullmägtige böra till slutlig pröfning företaga de fullmägtige förelagda ritningarna. Denna pröfning verkställdes ock under loppet af april månad och afslutades den 4 maj, hvarvid fullmägtige beslöto att godkänna ifrågavarande ritningar, att tjena såsom ledning för uppgörande af arbetsritningar i större skala och fullständigt genomförd kostnadsberäkning; dock med iakttagande i afseende på riksdagshuset, att dess bredd beräknades så, att dels Drottninggatans förlängning öfver Helgeandsholmen blefve 60 fot bred, dels den senast antagna östra begränsningslinien icke komme att öfverskridas,

äfvensom i fråga om husets längd, att densamma minskades med förslagsvis minst 10 fot.

I enlighet med hvad sålunda beslutits, verkställdes under loppet af sommaren och hösten ritningarnas utarbetning i större skala, i sammanhang hvarmed fullständig kostnadsberäkning uppgjordes. I midten af oktober månad framlades till fullmägtiges pröfning såväl de nya ritningarna som kostnadsförslaget, det senare upprättadt, i hvad angår husbyggnaderna, af ingeniören E. Lindqvist och granskadt af professor F. G. A. Dahl samt, i hvad angår grundläggning, kaj- och brobyggnader och platsens iordningställande af komiténs verkställande ingeniör kapten Alb. Amundson, och granskadt af friherre B. A. Leijonhufvud och generaldirektören L. Berg.

De ifrågavarande ritningarna hafva blifvit med anlitande af generalstabens litografiska anstalt reproducerade, hvadan kännedom af desamma kan erhållas genom reproduktionen, hvilken redan tillhandahållits fullmägtige, och af hvilken exemplar äro afsedda att vid början af 1895 års riksdag tillställas en hvar af Riksdagens ledamöter. Komitén anser alltså icke nödigt att nu ingå i någon närmare beskrifning af ritningarna.

Hvad åter angår kostnadsberäkningen, torde böra erinras, att, enligt hvad i fullmägtiges protokoll för den 5 november 1894 antecknats, kostnaderna skulle komma att ställa sig sålunda:

A. Riksdagshuset.

Schaktning, pålning och grundmurar, intill 5,62 m. (19 fot) öfver slusströskeln, enligt särskild beräkning	kronor 593,145: —	
Byggnadens uppförande öfver horizontalplanet 5,62 m. (19 fot) öfver slusströskeln med fullständig inredning och dekorering, enligt särskild beräkning	„ 3,150,000: —	kronor 3,743,145: —

B. Riksbankshuset.

Schaktning, pålning och grundmurar intill 5,62 m. (19 fot)		
		Transport kronor 3,743,145: —

Transport			3,743,145: —
öfver slusströskeln, enligt särskild beräkning	kr. 192,314: —		
Bankhusets uppförande öfver horizontalplanet 5,62 m. (19 fot) öfver slusströskeln med fullständig inredning och dekorering, enligt särskild beräkning	„ 1,140,000: —	kronor	1,332,314: —
C. Portalerna vid genomfarterna vid Drottninggatan, enlig särskild beräkning		„	200,000: —
D. Kajer, broar och gator enligt särskild beräkning		„	1,352,500: —
Hela kostnaden uppgår således till summa		kronor	6,627,959: —
Af ofvanstående äro till den 1 november 1894 utförda arbeten till ett belopp af kronor 124,633: 24			
I förråd finnas materialier och instrumentalier till ett värde af	„ 101,236: 90	kronor	225,870: 14
Om denna summa frånrages hela kostnaden, återstår den 1 november 1894 ett behof af		„	6,402,088: 86
hvartill framdeles kommer för stensättning mellan broarne framför riksbanken och riksdagshusets gaflar		kronor	38,350: —
då totalkostnaden komme att uppgå till		„	6,440,438: 86.

Efter inhemtande häraf och sedan gjord beräkning öfver de för byggnadsföretagets utförande tillgängliga eller påräkneliga medel gifvit vid handen, att dessa kunde antagas uppgå till minst kronor 6,444,614: 04, godkände fullmägtige den 5 sistlidne november ritningarna såväl i fråga om husens läge och begränsningslinier som ock beträffande den hufvudsakliga anordningen af byggnaderna; dock att fullmägtige ville hafva sig förbehållet att göra de ändringar, som kunde blifva af förhållandena påkallade och under arbetets fortgång funnes lämpliga, särskildt i fråga om den arkitektoniska konstruktionen och byggnadernas inredning, för så vidt ändringarna kunde med tillgängliga medel genomföras.

Kostnadsförslagets samtliga detaljer hafva sedermera ytterligare kontrollräknats, hvarvid icke någon anledning förekommit till totalsummans höjande.

Strandregleringen och rättegången derom; underhandlingar med Stockholms stad.

Beträffande den rättegång om regleringen af Helgeandsholmens stränder, hvilken har blifvit vid Stockholms rådstufvurätt anhängiggjord, får komitén erinra om följande. Sedan Stockholms stadsfullmägtige, under åberopande af 17 § i kongl. förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880, icke lemnat bifall till fullmägtiges anhållan om framställande af de önskningsmål, Stockholms stad kunde vilja se främjade vid en sådan reglering och i stället hänvisat fullmägtige att förfara i enlighet med föreskrifterna i nämnda förordning, anmäldes ärendet under sommaren 1892 vid rådstufvurätten. Såsom i 1894 års berättelse omförmälts, har, med anledning af de anmärkningar, hvilka af de fleste af fullmägtiges motparter rigtats mot det af fullmägtige framlagda regleringsförslaget, ett jemkningsförslag blifvit utarbetadt.

Detta jemkningsförslag, som inlemnades till rådstufvurätten å den för målets återföretagande bestämda dag, den 31 mars 1894, skilde sig från det ursprugliga hufvudsakligen deri, att i Norrströms norra gren, mellan Drottninggatans förlängning och Norrbro, den nuvarande strömfåran, som, enligt det förra förslaget skulle undergå några förändringar, lemnades så godt som orubbad. Då det emellertid kunde vara osäkert, huruvida icke äfven det sålunda modifierade förslaget skulle framkalla anspråk på vidtagande af dyrbara anstalter med anledning af den ifrågasatta ändringen af förhållandena i strömmens norra gren, inlemnades derjemte till rådstufvurätten ett annat regleringsförslag, betecknadt såsom *alternativ B*, hvilket skilde sig från nyss omförmälda förslag, benämndt *alternativ A*, deri, att det från Helgeandsholmen i Norrströms norra gren för närvarande framskjutande hörn, som, enligt *alternativet A*, skulle nedschaktas något under lägsta vattenytan, i stället, med bibehållande i det närmaste af dess form, endast skulle afschaktas till en terrass, uppstigande öfver högsta vattenytan, och att, såsom en följd deraf, att holmens norra strandlinie sålunda icke ändrades i vattenytan, norra strömfårans botten skulle lemnas fullkomligt orörd.

Öfver dessa regleringsförslag fingo parterna tillfälle att yttra sig inför rådstufvurätten den 4 juni 1894, hvarvid allmänt yrkades på en regleringsdam öfver Norrström, i händelse *alternativet A* skulle få komma till utförande, hvaremot *alternativet B* ej på något håll uppväckte nämnvärda betänkligheter.

Rådstufvurätten beslöt härefter samma dag, att handlingarna i ärendet skulle öfverlemnas till dess sakkunniga biträde, kaptenen i kongl. väg- och vattenbyggnadscorpsen m. m., P. L. Laurell, för afgifvande af utlåtande, hvarjemte rådstufvurätten tillkännagaf, att den ville, sedan

sådant utlåtande, enligt bemälde biträdes åtagande, innan den 1 oktober 1894 till rätten inkommit, utan hinder af parts utevaro meddela dom i ärendet, så framt laga hinder ej mötte, den 10 derpå följande december, dock att, derest förenämnda utlåtande skulle föranleda dertill, att parterna funnes böra i ärendet ytterligare höras, rådstufvurätten ville låta vederbörlig kallelse på dem utfärdas. Sådan kallelse blef ock utfärdad till den 10 sistlidne december, hvarvid rådstufvurätten utstälde ofvanberörda utlåtande till parternas yttrande och utsatte målet att å nyo företagas den 7 innevarande januari. Vid detta sammanträde gaf fullmägtiges ombud i rättegången, efter förut hållen öfverläggning med komitén, till känna, att, som kaptenen Laurell, i likhet med de fleste af fullmägtiges motparter, ansett *alternativ A* icke böra till utförande tillåtas utan i sammanhang med anläggande i Norrströms norra gren af en regleringsdam af betydande dimensioner, fullmägtige icke vidare fullföljde sin begäran om regleringens genomförande enligt *alternativ A*, men vidhöllo *alternativ B* i hufvudsak; och förklarade sig rådstufvurätten ämna meddela slutligt utlåtande i målet lördagen den 30 nästkommande mars, derest laga hinder derför icke mötte.

Vid sidan af nyss omförmälda ännu icke afslutade rättegångsförhandlingar om strandregleringen har äfven en annan förhandling under året egt rum i ett ämne, som lika litet som strandregleringsfrågan ensamt beror af fullmägtige eller komitén att bestämma. Sedan nemligen Stockholms stads ombudsman och stadsingeniör i gemensamt, den 5 april 1892, afgifvet tjenstememorial framstält påstående, att staden och icke staten vore egare till åtskilliga delar af Helgeandsholmen med vidliggande vatten samt genom en på uppdrag af fullmägtige verkställd granskning af berörda påstående, hvilken granskning utfördes af vice häradshöfdingen P. R. Rabe och föreligger i ett af honom den 31 augusti 1893 afgifvet yttrande, inhemtats, att staden i verkligheten kunde anses vara egare till gatan mellan gamla och nya Norrbro (Lastadiegatan), afläto fullmägtige på komiténs förslag den 23 november 1893 skrifvelse till stadsfullmägtige med begäran, att de ville uppgifva, huruvida och på hvilka vilkor staden kunde finnas villig att till förmån för staten afstå från sagda rätt, hvarjemte fullmägtige, som tänkt sig, att en förberedande öfverläggning för sakens utredning lämpligen borde ega rum mellan delegerade af fullmägtige och stadsfullmägtiges beredningsutskott, uppdrogo åt riksdagshuskomiténs ordinarie ledamöter att i sådant afseende företräda fullmägtige.

Å berörda skrifvelse fingo fullmägtige den 10 april 1894 mottaga svar genom skrifvelse från Stockholms stads drätselnämnds första af-

delning, som förmälde, att stadsfullmägtige, genom beslut den 20 mars samma år, lemnat afdelningen i uppdrag att sjelf eller genom särskildt utsedda personer inträda i underhandling med fullmägtige eller af fullmägtige utsedde delegerade angående vilkoren för öfverlåtelse på staten af stadens rätt till delar af Helgeandsholmen och af vidliggande vatten; och meddelade afdelningen tillika, att densamma till sina delegerade vid de förberedande underhandlingarna utsett herrar grefve H. Hamilton, friherre G. Lagerbring, E. Liljewalch och grefve C. Taube.

Mellan bemälde delegerade för Stockholms stad å ena samt fullmägtiges delegerade, undertecknad Törnebladh, samt herrar S. von Friesen, E. Sederholm och friherre J. Nordenfalk å andra sidan, fördes sedermera under sommaren och hösten förhandlingar i ämnet, hvilka afslutades dermed, att delegerade den 10 november 1894 enade sig om ett förslag till uppgörelse, hvars innehåll framgår af *bilagan A* till denna berättelse.

Förslaget, som upprättades i två exemplar, hvaraf det ena tillställdes fullmägtige och det andra drätselnämndens första afdelning, anmäldes hos fullmägtige den 15 november 1894, och sedan detsamma af fullmägtige närmare granskats, afläto fullmägtige den 24 i samma månad skrifvelse till stadsfullmägtige, hvari fullmägtige, som förklarade sig fortfarande hysa den uppfattning, hvilken i ofvanberörda skrifvelse den 23 november 1893, med stöd af vice häradshöfdingen Rabes yttrande, blifvit uttryckt beträffande omfattningen af stadens eganderättsanspråk på delar af Helgeandsholmen m. m., med afseende på önskvärdheten deraf, att tvist i frågan mellan staten och staden om möjligt kunde undvikas, tillkännagåfvo, att de funnit delegerades förslag till uppgörelse antagligt, hvadan fullmägtige vore villiga att ingå till Kongl. Maj:t med underdånig framställning om godkännande från statens sida af samma uppgörelse, derest stadsfullmägtige före början af 1895 års lagtima riksdag förklarade sig, i hvad staden anginge, antaga densamma och derom hos fullmägtige gjorde anmälan.

Vid sammanträde den 11 dennes hafva Stockholms stadsfullmägtige biträdt uppgörelsen, på sätt den i *bilagan B* till denna berättelse intagna skrifvelse utvisar; och lära herrar fullmägtige nu alltså böra anmäla ärendet hos Kongl. Maj:t för utverkande af Kongl. Maj:ts och Riksdagens samtycke till det sålunda afslutade förberedande aftalet med Stockholms stad.

Utförda arbeten.
a) Afschaktning.

Den under år 1893 påbörjade afschaktningen af Helgeandsholmens vestra del — omfattande en ytvidd af cirka 8,280 qvadratmeter till ungefär 2,5 à 2,7 meter öfver slusströskeln för riksdagshuset och cirka 2,500 qvadratmeter till ungefär 3,6 meter öfver slusströskeln för riksbankshuset — har under år 1894 fortgått och, hvad angår utgräfningen för riksdagshuset, afslutats under sistlidna oktober månad. Den bortschaktade massan uppgår till cirka 36,780 kubikmeter, för afstjelpning hvaraf begärdes lof hos drätselnämndens andra afdelning att använda så vidt möjligt närbelägna platser å stadens mark. Först anvisades härtill dammen vid Karlbergs slott, men, då komitén svårligen kunde begagna en så aflägsen afstjelpningsplats, medgaf afdelningen, på begäran, att en massa af högst 7,000 kubikmeter finge afstjelpas i närheten af nya Kungsholmsbron. Då den massa, som skulle bortskaffas, var vida större, och af Stockholms stads myndigheter icke kunde utverkas tillåtelse att få för afstjelpning af densamma använda lämplig plats inom stadens hamnområde, vidtalades egaren till den å Liljeholmen invid stadens hamnområde belägna egendomen Stora Katrineberg, komiténs biträdande ingeniör, att afstjelpning finge afgiftsfritt verkställas vid hans strand, der utfyllning förut från såväl allmänna sprängningsarbeten som enskilda byggnadsföretag i Stockholm egt rum och der större delen af den utschaktade massan kunde direkt från pråm aftippas i sjön, hvarigenom ej obetydliga besparingar i afstjelpningskostnaden erhöllos. Trots svårigheten att inom stadens hamnområde erhålla strandafstjelpningsplats, har på detta sätt likväl större delen af den afschaktade betydliga jordmassan kunnat direkt från afschaktningsplatsen aflastas på pråm och derifrån nedstörtas i sjön, hvarigenom äfven vunnits besparing i tid.

Den för riksdagshusets grundläggning m. m. genom afschaktning vunna ytan är belägen 0,6 à 0,9 meter under lägsta vattenytan, hvilket grundplan är 0,3 à 0,6 meter djupare än det, hvartill behöflig pålningsgrund för kommunala byggnader i Stockholm plägar nedföras. Som Mälarens vidliggande medelvattenstånd är 1,3 à 1,6 meter högre än den afschaktade grundplanen, är klart, att genom den här framgående grusåsen en oafbruten vattenkommunikation under bottnen eger rum, hvarigenom vattenspegeln i Norrström och öfver det afschaktade grundplanet komma att ligga i jemnhöjd, äfven fastän det senare genom en qvarlemnad dam i vattenlinien synes vara skild från sjelfva vattendraget. Då nyssnämnda omständighet föranledt spörsmål från utomstående, har komitén ansett sig böra framhålla, att denna pålgrund, i likhet med hvarje annan af samma beskaffenhet, bör ligga så mycket

under lägsta vattenytan, att de nedslagna pålarne lätt kunna afskäras till bestämdt djup under denna.

Ur ekonomisk synpunkt befans det förmånligast att redan före pålningen verkställa hela grundplanets afschaktning till erforderligt djup, hvarigenom dock en provisionel vattenreservoir af ofvannämnda djup helt naturligt bildades och kommer att qvarstå, till dess grundmurarne, som uppföras från denna bottenplan, å nyo utfylla afschaktningen.

Vid den sålunda verkstälda afschaktningen har det förut endast delvis utrönta förhållande till fullo bekräftats, att grunden i allmänhet består af mer eller mindre groft gruslager, hvarför ock — särskildt under riksdagshusets midt, der grunden uteslutande utgöres af dylikt gruslager eller kullerstenar ända ned till bergbottnen — pålning i sjelfva verket icke skulle vara af nöden. Då undergrunden emellertid på andra ställen ansetts behöfva förstärkas genom pålning, har komitén trott det vara magtpåliggande att genom en sammanhängande pålgrund under hela byggnadskomplexen göra grundplanets bärighet fullkomligt likartad, hvarigenom man ock för så monumentala byggnader som riksdagshuset och riksbanken, afsedda för århundraden, skulle i möjligaste mån motverka framtida sättningar.

Afschaktning har äfven verkstälts på det framför riksdagshuset belägna område, som är afsedt att inrymma ångpannorna för värmeledningen. Schaktningen för dessa har dock ej verkstälts till samma djup som för riksdagshuset, enär ångpannebyggnaden ej kommer att utöfva större tryck på undergrunden, än att ett betonlager på den underliggande grusbädden här är fullt tillräckligt.

b) Pålning, uppköp af pålar m. m.

Nedkraning af pålar, särskildt under riksdagshusets midtparti, har verkstälts i den mån förhållandena medgifvit. Denna pålning kan emellertid på grund af markens hårda beskaffenhet icke öfver en viss gräns påskyndas, enär vid allt för kraftiga hejareslag pålarne lätt sönderslås. För närvarande verkställes pålningen med fyra pålkranar, hvilkas antal dock kommer att ökas till det dubbla, i den mån arbetets utsträckning öfver en större yta sådant medgifver.

För verkställandet af den erforderliga pålningen har komitén dels redan upphandlat, dels afslutit aftal om leverans af pålar i rundt tal tillsammans 17,500 stycken i alla behöfliga dimensioner till ett sammanlagdt pris af ungefär 165,000 kronor.

c) Anordnande af arbetslokaler m. m.

Af de byggnader, som, efter hofstallets flyttning från Helgeandsholmen på hösten 1893, blefvo till komitén, i egenskap af fullmägtiges

ombud, öfverlemnade, har större delen måst nedrifvas, men några, hvilka äro belägna utanför de nya byggnadsgrunderna, hafva bibehållits och användas nu för komiténs behof eller till uthyrning. Sålunda hafva qvarvarande vagnsskjul anordnats till förrådsrum eller reparationsverkstäder och i det förutvarande sjukstallet samt selkammaren och ridhuset hafva anordnats lokaler för arbets- och ritkontoren, expeditions- och förrådsrum m. m., allt till en kostnad för en gång af omkring 6,300 kronor. För alla dessa under hela byggnadstiden behöfliga lokaler skulle i annat fall antingen rum hafva beredts i den till komitén från och med den 1 oktober 1894 öfverlemnade bazarbyggnaden vid Norrbro, som nu i stället kunnat uthyras, eller ock förhyrts särskilda lägenheter.

Fynd vid arbetena å Helgeandsholmen.

Under arbetena med rifning af husen å vestra delen af Helgeandsholmen samt den derpå följande afschaktningen var det att vänta, att en del fynd af äldre föremål skulle göras. I syfte att trygga statens intresse af att för sina samlingar få så många som möjligt af dessa fynd i sin ego, lät komitén genom arbetsbefälet anmoda arbetarne att å arbetskontoret inlemna alla upphittade föremål, hvilka derefter skulle genom kontorets försorg hembjudas statens historiska museum till inlösen, och inköpssumman, i den mån penningar erhölles från museet, tillhandahållas vederbörande upphittare oafkortad; hvarom ock museets styrelse underrättades. På sådant sätt blef arbetskontoret i tillfälle att tid efter annan erbjuda museet åtskilliga hittade föremål, men det största antalet sådana har dock förvärfvats af museet genom direkt köp af arbetarne, hvilka funno det förmånligare att omedelbart hembjuda sina fynd, hellre än att afvakta hopsamlandet å kontoret af ett flertal sådana. Vid samråd med museets styrelse härom erhölls ock det besked, att från dess sida ingen erinran vore att göra mot ett sådant tillvägagående, hvilket ock tillämpats i fråga om fynden vid gräfningarna för teaterbyggnaden och då visat sig praktiskt.

Att en eller annan arbetare, som gjort fynd, föredragit att, mot gifven befallning, uppsöka annan afnämare än statens historiska museum, har det naturligtvis icke stått i komiténs eller arbetsbefälets magt att förekomma. Men med afseende derpå, att genom museets beredvillighet att betala de erbjudna fynden nöjaktigt och utan dröjsmål, då de direkt inlemnades, samt i betraktande af det stora antal föremål, som museet

verkligen förvärfvat och nyligen exponerat, torde det kunna antagas, att arbetarne kommit till insigt derom, att det är för dem förmånligt att låta museet hafva företräde till inköp af fynden.

För närvarande, då afschaktningsarbetena afstannat, lära icke nämnvärda fynd vara att vänta, men den samling, som till statens historiska museum levererats, är redan ganska rikhaltig. Den omfattar ett stort antal kakel från 15—1600-talen, husgerådsföremål af bränd lera, kannor, krus och burkar, fat m. m. af fajans och porslin, glas, tennarbeten, skedar af silfver, messing och horn, gamla lås och nycklar, ringar af guld, kanoner och kulor, mynt m. m.

Hela den till museet aflemnade samlingen af hittade föremål torde upppå till omkring 2,000 stycken olika föremål.

Förutom historiska museet har äfven statens artillerimuseum erhållit en del föremål, nemligen kulor.

Bland hittade föremål har äfven funnits ett stort antal mennisko-skelett eller delar af sådana. Dessa skelett har anatomie professor E. Clason i Upsala på begäran fått tillfälle att taga i betraktande och för en vid dervarande universitet befintlig samling erhållit en del kranier.

Om grafsättning af qvarvarande skelett har komitén fogat anstalt.

Olycksfall under arbetena.

Med afseende på eventualiteten af olycksfalls inträffande under arbetena har komitén, med herrar fullmägtiges begifvande, gått i författning om olycksfallsförsäkring för arbetarne. Efter underhandling med åtskilliga i Stockholm arbetande försäkringsbolag har aftal afslutats med olycksfallsförsäkringsaktiebolaget Fylgia om kollektiv olycksfallsförsäkring af alla vid arbetena å Helgeandsholmen använda arbetare, hvilket aftal genom förnyelse halfårsvis hållits i kraft.

Sammanfattning.

Af ofvanstående redogörelse framgår alltså, att arbetena å riksdags- och riksbankshusen å Helgeandsholmen fortskridit så, att

1:o) ritningar till byggnaderna blifvit fastställda och fullständig kostnadsberäkning utförd;

2:o) schaktning för riksdagshusets grund i dess helhet samt för riksbankens till en del utförts;

3:o) pålningen för riksdagshusets grund är påbörjad och större delen af det behöfliga pålvirket uppköpt;

4:o) förberedande uppgörelse är träffad med Stockholms stad om öfverlåtelse på staten af stadens rätt till viss del af Helgeandsholmen och vidliggande vatten; och

5:o) rättegången angående strandregleringen är förd derhän, att dag för slutligt utlåtande blifvit af rådstufvurätten utsatt.

Under behandling att under den närmaste framtiden ordnas, är frågan om värmeledning och ventilation af riksdags- och riksbanks-husen. Förslag härtill är utarbetadt af ingeniören W. Dahlgren, som förut uppgjort förslag till den värme- och ventilationsanordning, som, efter granskning af professorn vid tekniska högskolan i Hannover Hermann Fischer, antagits för nya operahuset. Komitén har äfven ansett sig böra söka utverka åt sig professor Fischers biträde för det föreliggande förslagets granskning samt i sådant afseende till honom den 5 innevarande januari aflåtit en skrifvelse, å hvilken svar af den 8 dennes ingått, hvari han förklarat sig villig mottaga uppdraget.

Komiténs inkomster och utgifter år 1894.

Riksdagshuskomitén har under år 1894 haft följande tillgångar:

behållning från 1893 (utan afdrag för skuld)	kronor	13,635: 91
ränta å upp- och afskrifningsräkning för 1893	„	222: 54
influten köpesumma för sålda materialier från de rifna byggnaderna på Helgeandsholmen	„	4,624: 36
influtna hyror af ett magasin derstädes samt af en smedja vid stora Katrineberg	„	1,325: 87
influtna hyror af lägenheterna i bazarbyggnaden vid Norrbro från $\frac{1}{10}$ 1894—$\frac{1}{1}$ 1895	„	6,975: —
tillfällig inkomst	„	6: —
förskott från byggnadsfonden	„	300,000: —
	kronor	326,789: 68
Transport	kronor	326,789: 68

Transport kronor 326,789: 68

Då komiténs behållning vid 1894 års slut utgjorde:

i Sundsvalls enskilda bank	kronor 48,768: 26			
i riksbanken		„ 425: 92		
innestående hos:				
verkställande ingeniören	kronor 184: 80			
sekreteraren	„ 26: 38	„ 211: 18	„	49,405: 36

hafva utgifterna alltså utgjort kronor 277,384: 32

till hvilka utgifter hyresmedel och öfriga särskilda inkomster lemnat ett bidrag af kronor 13,153: 77, hvadan af fondens egna medel åtgått återstoden eller kronor *264,230: 55*.

I likhet med hvad förut skett får komitén här nedan meddela uppgift å de större utgiftsposter, på hvilka utgiftssumman fördelas:

arfvoden *för 1893* till komiténs adjungerade ledamöter	kronor	3,750: —
arfvoden *för 1894* till desamme	„	4,350: — *)
d:o till biträdande arkitekten, verkställande ingeniören, sekreteraren och redogöraren, vaktmästaren och sifferkontrollanten, enligt fullmägtiges beslut den 10 januari 1894	„	15,212: 50
tillfälliga ritbiträden (anstälda för särskilda tider mot timpenning), biträden för kostnadsberäkningen, kopior af ritningarna, ritmateriel m. m.	„	16,861: 64
undersökningskostnad jemte utgifter för vattenregleringen	„	9,200: —
ändring af sjukstallet m. fl. qvarstående byggnader på Helgeandsholmen till rit- och arbetslokaler, förrådsrum m. m., cirka	„	6,300: —
rifning af hus på holmen och dermed sammanhängande schaktning och bortförande af grunder till rifna hus m. m., cirka	„	39,300: —
grundgräfning och pålning, cirka	„	97,100: —
Transport	kronor	192,074: 14

*) De komiténs ledamöter, som utsetts bland herrar fullmägtige, hafva lika litet för 1894 som för föregående år åtnjutit något arfvode för deltagande i komiténs arbeten.

		Transport kronor	192,074: 14
inköp af materialier och inventarier:			
pålar, cirka kronor	25,500: —		
plank, „ „	8,400: —		
kranar, „ „	9,500: —		
diverse „ „	19,000: —	„	62,400: —
åtskilliga för de olika arbetsgrupperna gemensamma utgifter		„	22,910: 18
		kronor	277,384: 32.

Stockholm den 14 januari 1895.

På riksdagshuskomiténs vägnar:

R. TÖRNEBLADH.

C. R. Troilius.

Bilaga A.

Förslag

till uppgörelse mellan å ena sidan staten och å andra sidan Stockholms stad i fråga om öfverlåtande på staten af den rätt, staden må ega till vissa delar af Helgeandsholmen och vidliggande vatten.

»Emot det att Stockholms stad till förmån för svenska staten afsäger sig alla anspråk på eganderätt till de delar af Helgeandsholmen, hvilka i det af stadens ombudsman och stadsingeniören den 5 april 1892 gemensamt afgifna tjenstememorial angifvits tillhöra staden, nemligen *dels* Gamla Norrbrogatan, den emellan Gamla och Nya Norrbro löpande gata jemte området norr derom, den genom holmen gående kanalen och utfyllningarna vid tomterna n:is 1—6 i qvarteret Norrbro, innehållande i areal tillsammans omkring 6,040 qvadratmeter, *dels* ock vidliggande vattenområde, till den utsträckning detta af fullmägtige funnes behöfva tagas i anspråk för utförande af 1888 års Riksdags af Kongl. Maj:t den 22 juni samma år godkända beslut om uppförande å Helegeandsholmen af riksdags- och riksbanksbyggnader,

förklarar å andra sidan staten:

a) att de begränsningslinier, som, enligt hvad bilagda situationsplan utvisar, uppdragits mellan å ena sidan Arsenals-, Kungsträdgårds- och Hamngatorna samt å andra sidan det staten tillhöriga Carl XIII:s torg, skola för framtiden vara gällande;

b) att staten till förmån för Stockholms stad afstår från eganderätten till de delar af Humlegården, hvilka blifvit tills vidare upplåtna att tilläggas *dels* Sturegatan (kongl. bref den 10 mars 1877), *dels* Carlavägen (kongl. bref den 6 juli 1877), *dels ock* Vestra Humlegårdsgatan (kongl. bref den 9 juli 1880) m. m., och hvilka delar hålla i areal omkring 15,014 qvadratmeter, såsom närmare framgår af bilagda situtionsplan jemte tillhörande specifikation;

c) att staten medgifver den ändring i kontraktet mellan öfverintendentsembetet å Kongl. Maj:ts och kronans vägnar och Stockholms stads drätselnämnd den 8 maj 1877 angående vården om den kronan tillhöriga Humlegården, att uppsägningstiden förlänges från två till

tio år, dock med staten fortfarande förbehållen rätt, att, derest under upplåtelsetiden beslutes tillbyggnad af biblioteksshuset, sådant må utan hinder af denna upplåtelse ega rum ett år efter sedan staden derom erhållit tillkännagifvande.

Denna öfverenskommelse berör icke den på domstols pröfning beroende frågan om reglering af Helgeandsholmens stränder.»

Detta förslag till uppgörelse, som upprättats i två exemplar, skall underställas fullmägtige i riksbanken och riksgäldskontoret af deras delegerade samt Stockholms stads drätselnämnd af drätselnämndens första afdelnings delegerade.

Stockholm den 10 november 1894.

Delegerade för fullmägtige i riksbanken och fullmägtige i riksgäldskontoret:

R. TÖRNEBLADH. SIXTEN VON FRIESEN.

EDW. SEDERHOLM. J. NORDENFALK.

Delegerade för Stockholms stads drätselnämnds första afdelning:

HUGO E. G. HAMILTON. GUST. LAGERBRING.

E. LILJEWALCH. CARL TAUBE.

Afskrift.

Bilaga B.

Till fullmägtige i riksbanken och riksgäldskontoret.

Stockholms stadsfullmägtige få härmed tillkännagifva, att de denna dag för sin del godkänt det i eder skrifvelse till stadsfullmägtige den 24 november 1894 omförmälda, af delegerade å ömse sidor uppgjorda förslag till uppgörelse mellan å ena sidan staten och å andra sidan Stockholms stad i fråga om öfverlåtande på staten af den rätt, staden må ega till vissa delar af Helgeandsholmen och vidliggande vatten.

Samtidigt med detta tillkännagifvande afsändes till öfverståthållareembetet en skrifvelse med underställning af omförmälda beslut. Så snart den begärda stadfästelsen erhållits, skolen I erhålla del deraf.

Stockholm den 11 januari 1895.

På stadsfullmägtiges vägnar:

CARL E. EKGREN.

GUST. LAGERBRING. K. A. WALLENBERG. E. de CHAMPS.

Moritz Rubenson.